

Ἐφημερίς τῶν Κυριῶν

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Συνδρονμται ἐγγράφονται εἰς τὸ Γ ρ α φ ε ῖ ο ν τῆς
Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ δὲ παρ' ἀπαθι τοῖς κ.κ.
ἀντιπροσώποις ἡμῶν.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν Δρ. 5
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ.κ. 8
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
27-ὁδὸς Πανεπιστημίου-27
Γραφεῖον ἀνοικτὸν καθ'
κίεστην ἀπὸ 10—12 π. μ.
Πᾶσα παρατήρησις ἐπὶ
τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου
γίνεται δεκτὴ μόνον ἐντὸς
ὀκτώ ἡμερῶν.

Διὰ τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρα
εὐθύνεται ἡ συντάκτις αὐτῶ
Κ^α ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ
Τὰ πεμπόμενα ἡμῖν χειρῶ
γραφα δημοσιεύμενα ἢ μὴ δὲ
ἐπιστρέφονται. — Ἀνυπόγρα
καὶ μὴ δηλοῦντα τὴν διαμον
τῆς ἀποστελλούσης δὲν εἶν
δεκτά. — Πᾶσα ἀγγελία ἀφορῶ
εἰς τὰς Κυρίας γίνεται δεκτὴ
Αἱ μεταβάλλουσαι διεύθυν
σιν ὀφείλουσι ν' ἀποστέλλωσ
γραμματοσημον 50 λεπτῶ
πρὸς ἐκτύπωσιν νέας ταινίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ αἰώνια θύματα. — Αἱ ἑλληνίδες καθηγήτριαι. Ἡ δὲ Ἄδκ-
μιάδου — Ἡ γυμναστικὴ καὶ αἱ γυναῖκες τῆς Ἀρχιότητος ἀπὸ
τό βιβλίον τοῦ κ. Μ. Βρατσάνου). — Αἱ γυναῖκες τῆς Γεωργίας
(κατὰ μετάφρασιν τῆς δασ. Εἰ. Νικολαΐδου). — Πῶς νὰ ὀμιλῶμεν (ὕπὸ
κ. Μαίρης Ἀνακρέστη). — Γνωμίαι. — Ἀλληλογραφία. — Συνταγή. —
Εἰδοποιήσεις. Ἐπιφυλλίς. Τὸ κακὸ μᾶτι (συνέχεια).

ΤΑ ΑΙΩΝΙΑ ΘΥΜΑΤΑ

Ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ πρὸ δύο μηνῶν, εἰς συζήτησιν ἐπὶ
τῶν στρατιωτικῶν νομοσχεδίων εἶχε διὰ πρώτην ἔως φορὴν
ἀσχοληθῆ δι' ὀλίγας στιγμὰς περὶ ζητήματος, ἀνκφερομέ-
νου εἰς τὰς γυναῖκας. Δὲν ἐπρόκειτο βεβχίως οὔτε περὶ πο-
λιτικῆς ψήφου αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε κἀν περὶ νομοθετημάτων
ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐξασφαλίζουν τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς
ὡς ἀνθρώπου, ὡς μέλους τῆς οἰκογενείας, ἢ ὡς κοινωνικοῦ
παράγοντος. Ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ δὲν ἐτυνεῖθιτε νὰ ἀσχο-
λῆται μὲ τοιαῦτα ζητήματα ὑψηλῆς προνοίας καὶ εὐγενοῦς
καὶ δικαίας πολιτικῆς.

Ἡ Ἑλλὰς, φαίνεται, ὅτι διατρέχει ἀκόμη τὴν περίοδον
τοῦ πολιτισμοῦ, καθ' ἣν θεωρεῖται ἐντροπὴ νὰ γίνεται λό-
γος ἐπισήμως περὶ γυναικὸς παρὰ ἀνδρῶν ἀσχολουμένων εἰς
τὸ σοβαρὸν ἔργον τῆς πολιτικῆς διοικήσεως. Τὸ πνεῦμα τοῦ
ρητοῦ τῶν Ἑλλήνων χωρικῶν, οἱ ὅποιοι ἔταν ὀμιλοῦν διὰ
τὰ κορίτσια τῶν λέγον «θηλυκὰ μὲ συμπάθειον» φαίνεται
ὅτι κυριαρχεῖ ἀκόμη εἰς τὰς σκέψεις τῶν πολιτικῶν ἀντι-
προσώπων τοῦ ἔθνους καὶ δι' αὐτὸ ἀπαφεύγουν ἐπιμελῶς καὶ
νὰ σκεφθοῦν ἀκόμη διὰ τὸ ἥμισυ ἀκριβῶς τοῦ πληθυσμοῦ
τῆς χώρας.

Τὴν συνήθειαν αὐτὴν καὶ τὴν σιωπηλὴν, οὕτως εἰπεῖν,
συνενόησιν τῶν πολιτευομένων μας, παρέβη ὁ κ. Ζυγομαλάς

πρὸ δύο μηνῶν, ἀναλαβὼν νὰ συνηγορήσῃ κατὰ τοῦ ἄρθρου
τοῦ νομοσχεδίου, δι' οὗ οἱ μὴ ἐκ νομίμου γάμου στρατεύ-
σιμοι ἀπεκλειόντο τῶν προνομίων τῶν νομίμων τέκνων. Μὲ
ὀλίγας λέξεις του ὀμίλησε περὶ τῆς δυστυχοῦς γυναικὸς, ἢ
ὁποῖα, ἀφοῦ προδίδεται εἰς τὸ εὐγενέστερον τῶν αἰσθημά-
των τῆς, ἀφοῦ διὰ πικρῶς μέσου χάνει ὅ,τι ἔχει πολῦτι-
μον εἰς τὸν κόσμον, ἀφοῦ καταδικάζεται νὰ φέρῃ αὐτὴ καὶ
μόνη τὰς ὑποχρεώσεις τῆς συντηρήσεως καὶ τὰς εὐθύνας
τοῦ μέλλοντος τῶν ἐκτὸς τοῦ γάμου γεννωμένων τέκνων τῆς,
καταδικάζεται διὰ τοῦ ἐν λόγῳ νομοσχεδίου νὰ στερῆται
ἀκόμη καὶ εἰς τὸ γῆρας τῆς τοῦ στηρίγματος καὶ τῆς προ-
στασίας τοῦ υἱοῦ, ἣν ὁ νόμος προβλέπει διὰ τὴν νόμιμον
μητέρα.

Καὶ τότε μὲν οἱ Ἕλληνες βουλευταὶ ἐπεδοκίμασαν τὸν
κ. Ζυγομαλά, ὑπέκριντες, φυσικὰ, εἰς τὴν φωνὴν τῆς συ-
νειδήσεως. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα παρεπέμφθη εἰς εἰδικὴν ἐπι-
τροπὴν, ἢ ὁποῖα, ὡς τυχαίως ἐπληροφορήθημεν, ἀπορρίπτει
τὴν τροποποίησιν τοῦ νομοσχεδίου.

Ἐπῆρχεν ἐποχὴ καὶ ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἀκόμη λαοί,
δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον ἂν εἶναι Ζουλοῦ ἢ Ὀττεντότοι, οἱ ὅποιοι
τὰς παρήλικας γυναῖκας ἢ καίουν ἐπὶ τῆς πυρῆς ὡς ἀχρή-
στους, ἢ φονεύουν καὶ τρώγουν, ὡς μὴ δυναμένας πλέον νὰ
ἀνταποκριθοῦν εἰς τὸν προορισμὸν τῆς παροχῆς ἡδονῆς εἰς
τοὺς ἀνδρας.

Οἱ καταδικάζοντες μίαν μεγάλην κατηγορίαν γυναικῶν,
τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται ὡς σκευὴ ἡδονῆς, εἰς τὴν
πλήρη ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν ἐγκατάλειψιν εἰς τὸ γῆρας τῶν,
βεβχίως δὲν διαφέρουν πολὺ ἀπὸ τοὺς ἀγρίους, οἱ ὅποιοι
τὰς καίουν. Οἱ ἀγριοὶ τοῦλάχιστον εἶναι δικαιοῦτεροι, ἀφοῦ
καὶ τὰς ἰδίας μητέρας τάσσουν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν.
Οἱ πολιτισμένοι κάμουν κατὰ τι πλέον σκληρὸν καὶ πλέον

ἀπάνθρωπον. Διαγράφουν μίαν τάξιν γυναικῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀνεύθυνον, ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ἠθικῆς ζωῆς, ἀπὸ τῆς νεότητός των, πολλάκις ἀπὸ τὸ δέκατον τρίτον ἢ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Τῆς ἐπιβάλλουν τὸ μακρύτερον τῆς μητρότητος με ὅλας τὰς φρικτὰς συνεπειὰς τῆς καὶ τὸ αἶσχος καὶ τὰς στερήσεις συντηρήσεως καὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν των. Ἀφαιροῦν ἀπὸ τὰ παιδιὰ αὐτὰ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν ἐν ὄνομα καὶ μίαν θέσιν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἱεραρχίαν. Ἀφαιροῦν ἀπὸ αὐτὰ τὴν ἠθικὴν προστασίαν καὶ τὴν ὕλικὴν μέριμναν τοῦ πατρὸς. Θέτουν ἐπὶ τοῦ μετώπου των μίαν ἀνεξίτηλον σφραγίδα ἀτιμίας καὶ ὀνειδούς, χωρὶς τὰ δυστυχή αὐτὰ παιδιὰ νὰ πταίουν ποσῶς διὰ τὴν δυστυχίαν, εἰς ἣν κατεδικάσθη καὶ ἡ μητέρα των εἰς ὅλην τὴν ζωὴν. Καὶ ἐπὶ τέλους εἰς ἐπισφράγισιν ὅλης αὐτῆς τῆς σειράς τῶν ἀθλιότητων, τῶν ὁποίων ἠθικὸς μὲν αὐτοῦργος εἶνε ὁ ἄνδρας, ἀνεξαιρέτως, ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχόντων μέχρι τῶν τελευταίων χειρωνάκτων, θύμακα δὲ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ, ἔρχονται αὐτοὶ πάλιν οἱ ἄνδρες νὰ δώσουν τὸ τελευταῖον κτύπημα. Καὶ εἰς μὲν τὸν υἱὸν λέγουν: Σὺ δὲν ἔχεις κανὲν καθήκον καὶ καμμίαν ὑποχρέωσιν εἰς τὴν γυναῖκα αὐτήν, ἡ ὁποία διὰ νὰ σὲ ζήσει καὶ σὲ ἀνατρέψῃ ὑπέστη κλίβε θυσίαν καὶ κάθε στέρησιν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνον ὀφείλεις τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις καὶ τὸ δικαίωμα νὰ λησμονῆς τὴν ἀτιμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν σὲ κατεδικάσαμεν. Ὅταν οἱ συγχωρικοὶ σου ἢ οἱ συμπολιταὶ σου νέοι θὰ ὑφίστανται τὰς εὐεργεσίας τοῦ προστατευτικοῦ νόμου, σὺ θὰ ἐξαιρεῖσαι καὶ θὰ σὲ δεικνύουν με τὸ δάκτυλον σὲ τὸν νόθον, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἡ πατρὶς εἶναι μητριά.

Εἰς δὲ τὴν ἐγκαταλειμμένην μητέρα, τῆς ὁποίας ὅλη ἡ ζωὴ ὑπῆρξεν ἐγκατάλειψις, εἰς τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία ἔκαμε τὸ καθήκον τῆς ἀπέναντι τοῦ υἱοῦ, χρησιμεύσασα καὶ ὡς μητέρα καὶ ὡς πατέρα δι' αὐτόν, εἰς αὐτὴν λέγουν: Καὶ εἰς τὸ γῆρας ἀκόμη ὀφείλεις νὰ παλαίης. Καὶ εἰς τὸ γῆρας ἀκόμη θὰ ζῆς με τὴν ἐγκατάλειψιν καὶ με τὸ ὄνειδος, εἰς τὸ ὁποῖον σὲ κατεδικάσαμεν νέαν. Τὸ παιδί αὐτὸ διατάσσομεν, ἡμεῖς ἡ πολιτεία, νὰ μὴ σὲ θεωρῇ ἀξίαν συνδρομῆς καὶ ἀγάπης. Δὲν ἔχεις τίποτε νὰ ἐλπίζης, εἰς κανένα νὰ στηριχθῆς, καὶ πρέπει νὰ ἀποθάνῃς τὸν θάνακτον τῆς ἀστοργίας καὶ προδοσίας τοῦ υἱοῦ, ἀφοῦ ὑπέστης νέα τὴν ἀστοργίαν καὶ προδοσίαν τοῦ πατρὸς.

Καὶ με μίαν μονοκονδυλίαν, μεταξὺ δύο τσιγγάρων καὶ δύο τριῶν τυπικῶν συζητήσεων συνῆλθον πέντε ἐξ κύριοι πατέρες παιδιῶν νομιμῶν, ἀλλὰ βεβαίως καὶ παιδιῶν ἐκτὸς τοῦ νόμου, νὰ καταδικάσουν τὸσα δυστυχή πλάσματα, ἀπέναντι τῶν ὁποίων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, ἐνώπιον τῆς ἀληθείας ἔχουν ὑψηλὰ καὶ σοβαρὰ καθήκοντα.

Καὶ ἐπαναλαμβάνομεν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὰ ζητήματα αὐτὰ ἀπασχολοῦν τοὺς νομοθέτας ὅλου τοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται πῶς νὰ ἀποδώσουν δικαιοσύνην, ὅπου τὸ καθἑστὸς καὶ αἱ προλήψεις τοῦ παρελθόντος σκορπίζουν ἀδικίας. Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἔχει γίνει νόμος εἰς τὸ ἰσχυρότερον τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρα-

τῶν, τὴν Γερμανίαν, ἵνα παραλείψωμεν ἄλλας χώρας· εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν νόμοι προστατευτικοὶ ψηφίζονται ὡς προστατεύουν τὴν γυναῖκα κατὰ τῶν μυρίων παγίδων καὶ δόλων, εἰς ἃς ἐκθέτει τὴν ἀθωότητά της ἡ πονηρία τοῦ ἀνδρός· εἰς ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὄλοι, φιλόσοφοι, ἐπιστήμονες, κοινωνιολόγοι δίδουν τὰς χεῖρας, ὅπως καταρτίψουν τὸ παρελθὸν τῆς ἀδικίας, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ τὰς ἀρξιώσεις τῶν πληθυσμῶν, τὴν καταστρατήγησιν τοῦ γάμου, τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀδυνάτου παρὰ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰς τάξεις τὰς ὁλοπῆς συμπεκνωμένους τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι προσρίζονται διὰ τὸ κάτεργον. Εἰς ἐποχὴν ἐν τέλει, καθ' ἣν δὲν συζητεῖ πλέον κανεὶς ὅτι αἱ γυναῖκες εἶναι ἐξ ἴσου κοινωνικοὶ παράγοντες προόδου καὶ εὐημερίας τῶν ἐθνῶν καὶ διὰ τοῦτο ἀξίαι, ὡς καὶ οἱ ἄνδρες, τῶν αὐτῶν μέτρων τῆς νομοθετικῆς προστασίας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Δὲν θέλομεν νὰ προδικάσωμεν, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἡ διάδοσις περὶ ἀπορρίψεως τῆς τροποποιήσεως τοῦ νομοσχεδίου εἶναι ἀληθής. Διότι εἶναι φοβερὸν καὶ νὰ σκεφθῆ τις ἀκόμη, ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ φέρουν τὴν ἐκφρασίν τῆς ἐτυμηγορίας των εἶναι ὄλοι περίπου νέοι ἄνδρες, ἀνήκοντες εἰς τὰς τελευταίας γενεὰς τῶν πολιτευομένων καὶ συνεπῶς, ὑποτίθεται, ὅτι καὶ ἂν δὲν εἶχαν ἔμφυτον τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἂν ἀμβλυωποῦσαν πρὸ τῆς λογικῆς, ὅμως θὰ παρακολουθοῦν ὅπως δῆποτε τὴν σημερινὴν νομοθετικὴν ζωὴν τῶν πολιτισμένων κρατῶν καὶ θὰ ὀδηγοῦνται ἐξ αὐτῆς τοῖς ἀλλοίωτον εἰς τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀποφάσεις των.

Αἱ Ἑλληνίδες Καθηγήτριαι Ἡ Δ' Ἀδελφία Δοῦ

Αἱ ἐπιστήμονές μας διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην, καὶ αἱ ἐξετάσεις των ἀποτελοῦν ἐκάστοτε καὶ ἕνα νέον θρίαμβον ὄχι μόνον τῆς γυναικείας εὐφυΐας, ἀλλὰ καὶ τῆς γυναικείας ἐπιμελείας καὶ τῆς σοβαρῆς εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας ἐπιδόσεως.

Προχθὲς ἐξητάσθη εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν ἡ διὰ Ἀδελφία Δοῦ καὶ αἱ εὐστοχοὶ εἰς ὅλα τὰ μαθήματα ἀπαντήσεις τῆς καὶ ἡ ἐργασία τῆς ἡ ἐπιστημονικῆς, ἡ τόσον εὐσυνείδητος, προεκάλεσαν τὸν θαυμασμὸν τῶν καθηγητῶν ὡς καὶ τῶν κριστικῶν φοιτητῶν.

Τὰ ἀρίστα ἔβρεχον γύρω της με τρόπον, ὅχι καὶ πολὺ συνήθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐξετάσεων τῆς τόσον δυσκόλου καὶ πολυπλόκου Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Ὁ παμφηρεὶς ἀπονεμηθεὶς εἰς αὐτὴν βαθμὸς Ἀριστὰ ἐπισφραγίζει τὴν παρ' ὅλων ἀνομολογουμένην ἐργατικότητα τῶν Ἑλληνίδων φοιτητριῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς οἶον δῆποτε σχολὴν καὶ ἂν ἐνεγράφησαν ἕως τῶρα, πάντοτε διεκρίθησαν καὶ πάντοτε ἐξετιμῆθησαν παρὰ τῶν καθηγητῶν καὶ συναδέλφων των.

Ἀλλ' ἐνῶ ἀφ' ἐνός αἱ Ἑλληνίδες φοιτήτριαι ἐτίμησαν καὶ τιμοῦν τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα, ἐνῶ καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ ἐφαρμογῇ τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεών των διεκρίθη-

σαν καὶ διακρίνονται, τί ἔκαμεν ἕως τῶρα ἡ πολιτεία, ὅπως διευκολύνῃ εἰς τὰς ἐπιθυμίας νὰ σπουδάσουν τὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐγγραφὴν των;

Ὡς γνωστὸν μέση ἐκπαίδευσις διὰ τὰς γυναῖκας δὲν ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι, ἡ πέραν δὲ τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως παρεχόμενη εἰς τὰς Ἑλληνίδας μύρωσις ὀφείλεται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν.

Τὸ Ἀρσάκειον, διδασκαλεῖον ἀποκλειστικῶς, δὲν παρέχει ἀπολυτῆριον γυμνασίον, ἐπειδὴ δὲ κατὰ νόμον, τελειοτάτως ψηφισθέντα, μόνον οἱ τακτικῶς φοιτήσαντες εἰς γυμνάσιον δύναται νὰ ὑποβάλλωνται εἰς γυμνασιακὰς ἐξετάσεις, αἱ γυναῖκες ἀποκλείονται τοῦ Πανεπιστημίου, ἀφοῦ γυμνάσιον θηλέων δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν εἶναι δυνατὴ μικτὴ παιδεία εἰς γυμνάσιον, ἀφοῦ οὔτε εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον δὲν ὑπάρχει τοιαύτη.

Ἡ Πολιτεία λοιπὸν ἀντὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν ἐπιστήμονα γυναῖκα, τῆς κλείει ἀστοργότατα τὰς θύρας τοῦ Πανεπιστημίου.

Καὶ δι' αὐτὸ, ἀντὶ, ὡς γίνεται ἀλλοῦ, νὰ αὐξήνῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητριῶν, ἐλκτοῦται ἀπὸ ἑτοῦς εἰς ἑτοῦς. Φέτος αἱ φοιτήτριαι ὅλων των ἐπιστημῶν εἶναι ἐπτά, τέσσαρες τῆς φιλολογίας, δύο τῆς ἱατρικῆς καὶ μία τῆς φαρμακευτικῆς, προϋνόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐν ὃ ἀκτακτικῶς αὐτὸς καὶ ἀδικος νόμος δὲν τροποποιήθη, ὅταν συμπληρώτουν αἱ ἐπτά αὐταὶ τὰς σπουδὰς των, δὲν θὰ προσέλθουν ἄλλαι.

Αὐτὸ ἔκαμεν ἡ πολιτεία, ἡ κερκινωβητοῦσα πάντοτε, εἰς τὰ στοιχειωδέστερα ζητήματα τῆς προόδου, τῆς λογικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἔχοντες εἰς χεῖρας των ἰδιῶται τὴν μέσσην παιδείαν, ἡ ὁποία παρέχεται εἰς τὰς Ἑλληνίδας, πῶς ἀρὰ γε ἐχρησιμοποίησαν ἕως τῶρα τὰς λαμπρὰς αὐτὰς ἐπιστήμονας, καὶ ποῖαι θέσεις καθηγητικαὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτὰς εἰς τὰ ἀνώτερα μας παρενεργαγεῖα;

Τὸ Ἀρσάκειον, τὸ ὁποῖον ἔχει συγκεντρώσει μεταξὺ ὀλίγων νεωτέρων καθηγητῶν, ὅλους τοὺς ἀπομάχους τῶν γραμματικῶν δασκάλους, με τὸν φορτικὸν σχολαστικισμὸν τῆς ἐποχῆς των, ποῖας καθηγητῆρας Ἑλληνίδας ἐχρησιμοποίησε; Καμμίαν. Καὶ τὰ ἄλλα ἰδιωτικὰ ἀνώτερα παρενεργαγεῖα τὰ διευθυνόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ γυναῖκας ἀνεπτυγμένους καὶ φιλοπροόδους, αἱ ὁποῖαι ἐννοοῦν πόσον διάφορος ὑπὸ πᾶσαν ἑποψίαν εἶνε ἡ διδασκαλία τῆς καθηγητῆρας ἀπὸ τοῦ καθηγητοῦ, πόσας καθηγητῆρας ἔχουν προσλάβει;

Ἄλλοῦ, εἰς τόπους ὅπου ἡ ρουτίνα δὲν κανονίζει τὴν ἐργασίαν τοῦ σχολείου, ἀλλ' ὅπου πνεεὶ ἀληθὲς πνεῦμα προόδου, ὄχι μόνον αἱ καθηγήτριαι κατέχουν ὅλας τὰς ἑδρας τῶν μαθημάτων τῶν ἀνωτέρων παρενεργαγεῖων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κατώτερα σχολεῖα τῶν ἀρρένων διορίζονται γυναῖκες διδασκάλας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχει εἰδικὸς νόμος διὰ τὰς ἀποφοίτους τῶν Ecoles Normales Superieures, ὁ ὁποῖος τὰς ὑποχρεώνει νὰ καταλάβουν ἑδραν καθηγητῶν ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ἔτη εἰς τὰ ἐκεῖ Λύκεια καὶ Παρενεργαγεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως· τὸσον πολὺτιμος θεωρεῖται ἡ εἰς αὐτὰ συνεργασία των.

Ἐδῶ αἱ καθηγήτριαι κλείουν τὰ διπλώματά των εἰς τὰ τυτάρια των ἢ τρέχουν ἀπὸ σπῆτι εἰς σπῆτι, ζητοῦσαι παραδόσεις, διότι οἱ ἄνδρες καθηγηταὶ ἔχουν περισσώτερον τὰ μέσα καὶ ἔχουν κληρονομικῶς πλέον καταλάβει ὅλας τὰς θέσεις τῶν γυναικῶν.

Ἴδου πῶς αἱ ἑλληνίδες καθηγήτριαι θριαμβοῦν μὲν, ἐφ' ὅσον ἐξαρθῆται ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἰκανότητα καὶ ἐργασίαν, ἀπογοητεύονται δὲ καὶ ἀδικιοῦνται παρ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι καὶ συμφέρον καὶ ὑποχρέωσιν εἶχαν νὰ τὰς χρησιμοποιοῦν.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΗΣΕΑ Γυμναστικὴ τῶν Παρθένων

«Ἐκ τῶν ἀγωνιστικῶν τοῦ πεντάθλου, [εἶπεν ὁ Θησεὺς τῇ βασίλισσῃ κατὰ τὴν διακοπὴν τοῦ δευτέρου τούτων τῶν διαγωνισμάτων, τοῦ ἄλματος] πλὴν τοῦ δρόμου, οὐδὲν ἄλλο εὕρισκω κατάλληλον πρὸς ἀσκῆσιν τῶν παρθένων. Ἡ κόρη, κατ' ἐμὲ κριτὴν, οὔτε νὰ πηδᾷ εἶναι πεπλοασμένη ἐκ φύσεως, οὔτε ν' ἀκοντίζει, οὔτε νὰ διακοβολῇ, οὔτε νὰ παλαίῃ. Ἡ γυνὴ φαίνεται ἀποκλειστικῶς παντάπασιν τοῦ σταδίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων ἀγῶνων. Καὶ ὅμως καὶ ἡ γυνὴ πρέπει νὰ γυμνάζεται, διότι καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχῃ ἰσχυρὸν καὶ ὑγιὲς τὸ σῶμα. Ἀφοῦ, ὡς γενικῶς πιστεύεται, ἡ γυμναστικὴ καλοῦς ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τί νὰ μὴ μετέχη καὶ ἡ γυνὴ ταύτης πρὸς πρόσκτησιν τοῦ κάλλους, καὶ χάριν ἐκείνης φύσει φιλορέσκου, καὶ χάριν τοῦ ἀνδρός, ἀρεσκυμένου τῷ κάλλει; Ἐξ ὑγιούς καὶ ἰσχυρῆς γυναικῆς ὑγιῆ καὶ ἰσχυρὰ γεννῶνται τέκνα. Ἀφοῦ ἐν τῇ γαστρὶ πρέπει ἐφ' ἰκανὸν χρόνον νὰ θρέψῃ αὐτὴ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸ κισφορούμενον, καὶ εἶτα, γεννηθὲν, θηλάσῃ διὰ τοῦ γάλακτος, ἔπεται, ὅτι πρέπει αὐτὴ νὰ ἔχῃ τὸ σῶμα εὐ καὶ καλῶς πεπλοασμένον καὶ νὰ εἶναι καρτερικὴ. Διὰ τοῦτο νομίζω, ὦ βασίλισσα, ὅτι νέα ἀγωνίσματα πρέπει νὰ ἐξευρεθῶσι χάριν τῆς γυναικῆς, ὅσα ἰδιόζουσι τῇ φύσει καὶ ἐκπληροῦσι τὸν διττὸν σκοπὸν τῆς γυμναστικῆς, τὸν τῆς ὑγιείας καὶ τὸν τοῦ κάλλους. Ἀλλὰ τὰ σωματικὰ ταῦτα γυμνάσια τὰ χάριν τῆς γυναικῆς, πρέπει νὰ μελετηθῶσι καλῶς καὶ κανονισθῶσιν. Ἴδου δὲ στάδιον ἐνεργείας εἰς σέ, ὦ βασίλισσα, ἥτις τόσω πολὺ μεριμνᾷ περὶ τοῦ φύλου σου· ἐκ τούτου, φρονᾷ, ὅτι πρέπει ν' ἀρξῆται καὶ ἡ χειραφέτησις τῆς γυναικῆς, ἣν ἐπιζητεῖς, ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ ἀνδρός».

Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ γυμνάζωνται πρὸς πόλεμον.

«Ἄναξ, ὑπέλαβεν ἡ βασίλισσα, πιστεύω, ὅτι δὲν εἶχες τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ γυναικῶν, ὅτε ἐπολέμεις πρὸς τὰς Ἀμαζόνιας. Εὐρὲς ἐν ταύταις ἀντιπάλους ἰσχυράς, ὅτε συνεπλέκετο μετ' αὐτῶν. Δὲν ἦσαν δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἀνδρῶν καὶ φιλῶν, ἀφοῦ καὶ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐξευτράτευσαν καὶ μάχην ἐκ τοῦ συστάδην συνῆψαν περὶ τὴν Πύκκα καὶ τὸ Μουσεῖον. Ἡ ἱστορία ἐν τούτοις τῶν ἀνδρείων τούτων Ἀμαζόνων χρησιμεύει ὡς ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς γνώμης μου, ὅτι ἡ γυνὴ δύναται νὰ παιδευθῇ στρατιωτικῶς καὶ δια-

πρόψη ἐν τῷ πολέμῳ. Ἀποὺ λοιπὸν ὑπάρχει λόγος γυναικῶν πολεμικός, δὲν γνωρίζω, δια τί νὰ μὴ ἀσκῶνται καὶ αὐτὴν καθόλου καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀγωνίσμασι τοῦ γυμνασίου καὶ τῆς παλαίστρας. Ὁ δρόμος μόνος, ὃν ὀρίζεις τῷ γυναικείῳ φύλῳ, δὲν δύναται ν' ἀσκήσῃ τὸ ὅλον σῶμα, ἀλλὰ τοὺς πόδας μόνον· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αἱ γυναῖκες ἔχομεν χρειαζόμενα ἐνισχύσεως καὶ τῶν χειρῶν καὶ τοῦ στήθους καὶ ὀφθαλμοῦ, συνελόντι εἰπεῖν, τοῦ σώματος. Ἐγὼ κόρη οὐσα ἔρριπτον τὸ ἀκόντιον καὶ ἔβαλλον μακροθῆν ἐπὶ σκοπὸν, ἐνίοτε δὲ εἶχον μείζονα τοῦ Λυκομήδους ἐπιτυχίαν. Τὰ πάντα εἶνε ἀσκήσεις, ὡς ἀνάξ. Πολλὰ καὶ γυναῖκες καὶ θερίζουσι καὶ σπείρουσι καὶ ἀλωνίζουσι καὶ βόσκουσι τὰ ποιμνία ἐντός λειμῶνων καὶ δασῶν, μακρὰν τῆς πόλεως καὶ δὲν πτοοῦνται παντάπασιν τὸν Πῆνα, οὐτε τοὺς συνοδοὺς αὐτῶ, καὶ ὑψηλότερα πρὸς τοὺς ἐπιτελοῦσιν αἱ γυναῖκες ἔργα· ἐγνωρίσασα τοιαύτας μετερχομένας τὸν ἰατρὸν καὶ θεραπευσάσας πολλὰς δυσιάτους νόσους· πρὸς ἑκαστὴν μάλιστα τῶν πληγῶν καὶ ἐξανθημάτων εὐδοκίμοισι μᾶλλον τῶν ἀνδρῶν. Ἐγνωρίσασα πρὸς τοὺς γυναῖκας περὶ τὴν ποίησιν ἀσχολουμένας καὶ καθόλου περὶ τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα οὐκ ἀπολειπομένας τῶν ὁμοτέχων ἀνδρῶν. Ἡ Ἀρτεμις, ἡ Δωρικὴ αὐτῆ θεοῦς, εἶνε παρθένος κυνηγέτις καὶ συνοδεύεται εἰς τὴν θήραν ὑπὸ κοινῆς ἢ ἐλάφου. Οἱ τεχνῆται ἡμῶν πρῶτοι αὐτὴν ὅτε μὲν ἀκοντίζουσιν, ὅτε δὲ σύρουσιν βέλος ἐκ τῆς φρενέτρας. Οὐδέποτε ἀνὴρ παρεστάθη ἔχων ἀγέρωχον τοῦ προσώπου παρθενικὴν καλλονὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ σωματικὴν ἰσχύον καὶ εὐκίνησιαν καὶ κοῦφον βάλισμα, μετ' οἷον ἀπεικονίσθη ἢ Ἀρτεμις, ἢ ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ θεὸς αὐτῆ κυνηγέτις. Ἡ Ἥρα ὡσαύτως πολεμικὴ θεὸς περιφρονεῖ πολλάκις καὶ αὐτοῦ τοῦ Διὸς τὰς ἀπειλὰς. Εἶνε ἢ θεοῦς τῆς καταιγίδος καὶ τῆς τρικυμίας καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη ὁ Ἄρης, ὁ θεὸς τοῦ πολέμου. Ἡ Ἀθηνᾶ, ἢ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς γεννηθεῖσα, ἢ ὀβριμοπάτρη, εἶνε ὁ τύπος τῆς ἀνδρείας καὶ ἔχει ἀνάθεκτον πολεμικὴν ὀρμὴν· εἶνε ἢ θεὸς τῶν ὄπλων, καὶ ἐν τῇ μάχῃ ἀνατρέπει καὶ καταπονεῖ καὶ αὐτὸν τὸν Ἄρηνα. Καὶ ἂν ὡς μῦθοι ἤθελον θεωρηθῆναι τὰ περὶ τῶν θεῶν τούτων λεγόμενα, θὰ εἶχόν ποτε ἱστορικὴν τινα ὑπόστασιν, διότι τὰ τῆς φρενέτρας ἀποκνήματα, ὅσον παρὰ τὸν Ἄρηνα, καὶ ἂν εἶναι, στηρίζονται ὅμως ἐπὶ γνησίῳ παρὰ τὸν Ἄρηνα ἢ ἄλλων παρεμφερῶν καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δικτυπωθῶσιν οὕτω πιθανῶς καὶ νὰ συστηματοποιηθῶσι μάλιστα καὶ θρησκευτικῶς. Ἐξ ἄπαντος θὰ προὔπηρξέ τι, ἵνα γένηται λόγος περὶ αὐτοῦ. Ἄν αὐτὰ δὲν ἦσαν θεαί, θὰ ἦσαν βεβαίως θνηταί, τοιαῦτα ἔχουσαι προτερήματα».

«Δὲν εἶναι δὲ ἡ τοιαύτη ἀτιμία τῶν παρθένων ἄγνωστος τοῖς Ἑλλήσιν· οἱ Δωριεῖς, ὡς Θησεῦς, ὡς γινώσκεις, καὶ μάλιστα οἱ Σπαρτιάται, ἀδικονοῦσι τὰ σώματα τῶν παρθένων διὰ δρόμων καὶ παλαίσματων καὶ διακοβολίας καὶ ἀκοντισμῶν· ζητοῦσι διὰ τῶν τοιούτων γυμνασίων, ἵνα ἢ τῶν γεννημένων ρίζωσι, ἵτχυρὸν ἐν ἰσχυροῖς σώμασιν ἀρχὴν λαβοῦσα, καλῶς βλαστάνῃ· καὶ αὐταὶ μετὰ ρώμης τοὺς τύπους ὑπομένουσαι, ραδίως τε ἄμα καὶ καλῶς ἀγωνίζονται πρὸς τὰς ὀδύνας· καὶ εἴ τις ἀνάγκη γένοιτο, δύνωνται ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων καὶ τῆς πατρίδος νὰ μάχωνται».

καὶ. Καὶ σὺ αὐτός, ὦ Θησεῦ, ὅτε μετέβης εἰς Σπάρτην μετὰ τοῦ Πειρίθου πρὸς ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, εὖρες αὐτὴν ἀσκουμένην καὶ χορεύουσαν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὀρθρίας Ἀρτέμιδος. Δι' αὐτὸ βεβαίως ἢ Ἑλένη εἶναι ἢ καλλίστη τῶν παρθένων, διότι ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐγυμνάζετο. Καλῶς λοιπὸν, κατ' ἐμὲ κριτὴν, πράττουσιν ὅσοι μέμφονται τῶν Σπαρτιατικῶν γυναικῶν τὴν γύμνωσιν ἐν ταῖς πομπαῖς καὶ ταῖς ἀσκήσεσιν. Ὅταν καὶ αἱ γυναῖκες ἐπιτηδεύωσι τὰ αὐτὰ καὶ οἱ ἄνδρες, δὲν θὰ ἔχουσι μῆτε τὴν ἰσχύον τοῦ σώματος μῆτε τὴν ὑγιεῖαν κατωτέραν τούτων, μῆτε τὴν φιλοτιμίαν, μῆτε τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ θὰ περικουμῶνται διὰ φρονήματος ὑψηλοῦ καὶ μεγάλου ὑπὲρ τῆς δόξης. Ὅταν αἱ γυναῖκες ἐπιτηδεύωσι μέγαλα καὶ ὑψηλὰ ἔργα, τότε θὰ τίκτωσιν αὐταὶ πραγματικῶς ἄνδρας· μόνον αἱ τοιαῦτα γυναικῶν εἶνε κύριαι τῶν ἀνδρῶν, ὡς αἱ Λάκκιαι».

«Μὴ ἀποστέρει λοιπὸν, ὦ ἀνάξ, τὰς γυναῖκας τῶν γυμναστικῶν ἀγῶνων, μὴδ' ἀπόκλειε αὐτὰς ἀπὸ πάσης σωματικῆς ἀσκήσεως. Ἐὰν αὐταὶ ἀπὸ παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας ἐγυμνάζωνται, θὰ βοηθῶσιν ὕμῃς τοὺς ἄνδρας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις, τοῖς ἀπαιτοῦσιν ἰσχύον καὶ θάρρος. Τοιαῦτα εἶναι ἢ γνῶμῃ μου, καὶ νομίζω, ὅτι ὁ νικητὴς τῶν Ἀμαζόνων δὲν δύναται νὰ φρονῇ κατὰ τρόπον διάφορον. Θὰ ἔλθῃ, πιστεύω καίριος, ὅτι αἱ ἰδέαι αὐταὶ θὰ λάβωσιν ὄσπ᾽ καὶ σάρκα, θὰ γελῶσι δὲ οἱ μεταγενέστεροι εἰς βᾶρος ὑμῶν τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες παριδόντες τὴν γυναικῶν, ἐδουλώσατε αὐτὴν καὶ καθιερῶσατε ἐν τῇ γυναικωνίτιδι, ἐν τελείῃ ἀκινήσει καὶ μαλθακότητι».

Ἀντιρροῖες τοῦ Λυκομήδους.

«Ἡ βασιλίσσα, ὦ ἀνάξ, τὰς ἐξαίρεσις ζητεῖ νὰ ὑπαγάγῃ εἰς κανόνα· ἐκ τινῶν πολεμικῶν θεῶν καὶ τοῦ μαχίμου τῶν Ἀμαζόνων ἔθνος συνάγει συμπεράσματα ὑπὲρ τῆς στρατιωτικῆς ἐκγυμνάσεως πατρῶν τῶν γυναικῶν. Δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἢ φύσις παίζουσα ἢ κοιμωμένη ἀλλοιοῖ ἐνίοτε καὶ μετασχηματίζει τὰ ὄντα αὐτῆς, ὡς γεννῶνται τίτρακα καὶ ἐξαμβλώματα, οὕτω καὶ γυναῖκες ἔχουσαι ρώμην ἀνδρικήν. Εἰ τοῦτο εἶχεν οὕτως, τότε ἡμεῖς οἱ ἄνδρες πρέπει νὰ ἐνδουθῶμεν τὰ πλεῖστα τῶν γυναικῶν ἐνδύματα καὶ νήθωμεν, ὡς ὁ Ἡρακλῆς παρὰ τῇ Ὀμφάλῃ, καὶ τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς μετερχόμεθα οἰκιακὰ ἔργα. Πολλὰ γελοῖα πράγματα ζητεῖ ἢ βασιλίσσα, ὦ ἀνάξ, καὶ ὁ ὑπὲρ τοῦ γυναικείου φύλου ζῆλος πολὺν παραφέρει αὐτῇ. Ἴσως ἐν τῷ μέλλοντι ἐξευρεθῆναι τρόπος νὰ παύσῃ ἢ γυνὴ κυφοροῦσα καὶ θηλαζούσα.... Ἡ βασιλίσσα εἶπεν, ὅτι οἱ μεταγενέστεροι θὰ γελῶσιν εἰς βᾶρος ἡμῶν τῶν ἀνδρῶν, ὡς δουλωσάντων τὴν γυναικῶν καὶ καθιερῶσάντων αὐτὴν ἐν τῇ γυναικωνίτιδι· φοβοῦμαι ὅμως, μὴ συμβῆναι τὸ ἐναντίον. Διότι γελοῖον ἀληθῶς θὰ ἦτο ν' ἀνέρχεται ἢ γυνὴ ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ τῶν πλοίων καὶ λύῃ τὰ ἰστία, διακώπη δὲ πᾶσαν ἐκτὸς τοῦ οἴκου ἐργασίαν, εἰς ἣν θέλει ἡδὴ κατὰ τὴν γνῶμην τῆς βασιλίσσης νὰ ἐπιδοθῆ, ἐν καιρῷ ἐγκυμοσύνης, τοκετοῦ καὶ θηλασμοῦ τῶν τέκνων. Πολλοὶ λόγοι πείθουσιν ἀληθῶς, ὡς καὶ σὺ, ὦ ἀνάξ, παρετήρησας, ὅτι ἢ γυνὴ

πρέπει ν' ἀσκήται· καὶ ἐγὼ κατ' ἀρχὴν δὲν ἐναντιοῦμαι τῇ γνώμῃ ταύτῃ, ἀλλὰ τὸ στάδιον καὶ τὰ βρέξα διὰ γυναικῶντα πρέπει νὰ ἐμποδισθῶσι τῷ γυναικείῳ φύλῳ. Δὲν λέγω, ὅτι πρέπει αἱ γυναῖκες νὰ σικιτραφῶνται, ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ τὴν ἀπαλὴν αὐτῶν ἐπιδερμίδα καὶ τὸ λευκὸν καὶ ἀνθηρὸν αὐτῶν τοῦ προσώπου χρωμα καὶ τὴν χάριν καὶ τὸ ἐράσιμον ν' ἀφανίζωσι διὰ τῆς τραχύτητος καὶ τῆς σκληρότητος τραχέων καὶ δυσκόλων πολεμικῶν ἀσκήσεων. Γυνὴ ἔχουσα, κατ' ἐμὲ κριτὴν, τὰς χεῖρας τῆλων ἀνάπλεω, μελίνας ἐκ πίστεως καὶ ἀσβόλης, ἰδρωτὸς ἀπόζουσα καὶ τὸ πρόσωπον ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεκαυμένον καὶ πλήρες ρυτίδων, δὲν δύναται νὰ εἶναι μὴδὲ νὰ ὀνομάζεται γυνή. Ἐπειτα τὰς ἰδέας αὐτῆς οὐδ' αὐταὶ αἱ ὀμοφυλοὶ αὐτῇ παραδέχονται· ἐὰν δὲ ἐτίθετο εἰς ψηφοφορίαν τὸ ζήτημα τοῦτο, θὰ κατέπιπτεν ἢ γνῶμῃ τῆς βασιλίσσης διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας».

Ἡ βασιλίσσα εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ βασιλέως οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν ἕνεκα τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἀγῶνων, ἐφάνητο ὅμως πολὺ ἠρητισμένη καὶ ἐλυπεῖτο, διότι δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιρροῖσῃ τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὅποια μετεχειρίσθη οὕτως κατὰ τῆς γνώμης τῆς.

(Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μ. Βρατσάνου)

Εἰς τὸν Καυκάσον αἱ γυναῖκες τῆς Γεωργίας

Ἡ ὠραία Γεωργικὴ, ἢ ὠραία Κιρκασία, εἶνε ὁ συνήθης τρόπος ἐκφράσεως, ὅταν ὀμιλοῦμεν διὰ τὰς γυναῖκας τοῦ Καυκάσου· καὶ τὸ ἐπίθετον δὲν εἶνε ὑπερβολικόν. Ἄλλ' ἂς ἐξετάσωμεν τὴν χώραν πρῶτον καὶ ἔπειτα τοὺς κατοίκους. Ἡ Γεωργία, εἶνε γνωστὴ· εἶνε ἢ χώρα, ἢ ἐκρωσισθεῖσα σήμερον, ἢ ὅποια ἐκτείνεται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Καυκάσου, μετὰξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης. Ἡ ὠραία παράδοσις τοῦ «Χρυσοῦ Δέρατος» ἔμεινε ζῶσα εἰς τὸν τόπον, ὅπου ὑπάρχουν καὶ ἐρείπια τινά, τὰ ὅποια λέγουσι ὅτι εἶνε τοῦ πύργου τοῦ Ἰάσωνος. Πολιτικῶς ἢ χώρα αὕτη εἶχεν ἐπίσης τὴν περίοδον τῆς δόξης τῆς ἰδίας κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, ὑπὸ τὴν βασιλίσσαν Ταμάρ, τὴν ὅποιαν δοξάζουν ἀκόμη τὰ δημοτικὰ τραγούδια· οἱ Γεωργιανοὶ κυριαρχοῦσιν εἰς ὅλην τὴν χώραν τοῦ Καυκάσου, ἔπειτα αἱ ἐπιδρομαί, οἱ ἀδιάκοποι πόλεμοι, αἱ ἐμφύλιαι ταραχαὶ ἐπέφερον τὴν ἐθνικὴν διάσπασιν εἰς διάφορα μέρη, ἕως τὴν ἡμέραν, κατὰ τὸ 1801, ὅπου ὁ ἀσθενὴς βασιλεὺς Γεώργιος XIII ἐκληροδότησεν εἰς τὸν Τσάρον πᾶν ὅ,τι τοῦ ἔμεινε ἀπὸ τὸ βασιλείου του.

Ἀπὸ τότε ἢ Γεωργία, ἢ ὅποια, ἀληθῶς, εἶχεν ἡδὴ χάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς, ἐνώθη ἐπισήμως μὲ τὴν Ρωσικὴν Αὐτοκρατορίαν. Εἰς τὴν ὀριστικὴν αὐτὴν ὑποταγὴν τῆς ἀρχαίας χώρας τῆς Γεωργίας εἰς Μοσχοβιτικὴν ἐπαρχίαν, ἀναφέρεται ἐν ἐπισημοῖς, τὸ ὅποσον δὲν στερεῖται τραγικότητος. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνισταμένων τὴν τελευταίαν ὥραν, ἦτο ἢ χήρα βασιλίσσα, γυναικῶν ἐνεργητικῆς, ἰσχυρογνώμων, ἀληθῆς τύπος τῆς ἀρχαίας Γεωργικῆς φυλῆς. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς Τσάρος τὴν προσεκάλεσε ν' ἀφήσῃ τὴν χώραν τῶν προγόνων τῆς καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Πετροῦπολιν, διὰ νὰ περάσῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῆς, ἀπολαμβάνουσα ὅλας τὰς

τιμὰς, αἱ ὅποια ἀνέκουν εἰς μίαν ἐκπεσοῦσαν μεγαλειότητα, ἠρνήθη ὀριστικῶς. Τὰ πράγματα ἔμειναν ὡς ἐκεῖ κατ' ἀρχάς· ἔπειτα, παρουσιάσθη πρὸς αὐτὴν ἕνας πρίγκηψ μετὰ διαταγὴν ἀπὸ τὸν νέον ἄρχοντα, νὰ ἐπανκλάβῃ μετ' ἀπειλῆν εἰς τὴν πρῶτην βασιλίσσαν, τὴν ἡδὴ ἀπορριφθεῖσαν πρόσκλησιν. Καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ἀκόμη ἢ πρίγκηπισσα ἠρνήθη. Ἀπ' ἔξω, ἐν τούτοις, οἱ Ρῶσοι στρατηγοὶ εὕρισκον ὅτι ἢ συνομιλία διακοῦσε πολλὴν ὄραν, ἀνυπομονοῦντες δὲ παρήγγειλαν εἰς τοὺς διαπραγματευομένους νὰ πάρουν τὴν βασιλίσσαν, «ἀπὸ τὸ χεῖρι» καὶ νὰ τὴν φέρουν εἰς τὴν πόλιν, ἢ ὑπερτάτης αὐτῆς προσβολῆς, αὕτη τότε ἐβγαλε ἀπὸ τὴν ζώνην τῆς τὸ ἐγχειρίδιόν τῆς, τὸ ὅποσον δὲν ἐγκατέλειπε ποτέ, καὶ τὸ ἐβύθισεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀπίστου ὑπηκόου τῆς, προφέρουσα αὐτὴν μόνον τὴν λέξιν: «Προδότη!» Μετὰ ταῦτα ἄφησε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ μαζὴν μετὰ τοὺς δύο υἱοὺς τῆς, καὶ ἐχάθη διὰ παντός. Ποτέ δὲν ἠκούσθη νὰ ὀμιλοῦν δι' αὐτὴν· λέγουσι μόνον ὅτι, πολλὰ ἔτη ἦτο φυλακισμένη εἰς μίαν Ρωσικὴν πόλιν, ἀλλ' ἢ ἡμέρα, αἱ λεπτομέρειαι, τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τῆς, ἔμειναν ἄγνωστα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Γεωργίας δὲν ἦσαν, μ' ὅλον τοῦτο, διαθέσεως νὰ ταφοῦν ὑπὸ τὸ πένθος τοῦ παρελθόντος. Γεννημένοι διὰ τὴν εὐκόλον καὶ εὐτυχὴ ζώην, δὲν ἔπαυσαν ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὸν μουσουλμανικὸν ζυγόν, νὰ τρέφονται μετὰ ἄσκησιν καὶ μετὰ ἔρωτα, καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ἀκόμη ἀπειτίνάζον τὴν περσικὴν μελαγχολίαν τῶν καὶ ἐπανήλθον εἰς τὴν φυσικὴν ἀμερηνήσιαν τῶν. Ἡ Τιφλίς, ἢ πρωτεύουσα τοῦ τόπου, ἢ πόλις αὕτη ἢ κατὰ τὸ ἡμισυ χριστιανικῆς, ἢ τόσον ὑμνηθεῖσα ἀπὸ τοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, συνεμορφῶθη μετὰ τὴν νέαν τύχην τῆς, γρηγορότερα καὶ καλλίτερα, πρὸς ὅ,τι καὶ αὐτοὶ οἱ Ρῶσοι ἠλπίζαν.

Ἡ μᾶλλον ἢ μεταβολὴ αὐτὴν ἦτο πρὸς ὄφελός τῆς, διότι ἀπέκτησε δρόμους καὶ μέγαρα. Ὅσον διὰ τὴν τοποθεσίαν, ἔμεινε φυσικὰ καὶ αὕτη θαυμασίη καὶ μεγαλοπρεπὴς συγχρόνως, καὶ αἱ Γεωργιαναί, τὰ οὐρὶ τοῦ «παραδείσου αὐτοῦ τοῦ Καυκάσου» ἔχουν πάντοτε τὰ θαυμαστικὰ μαῦρα μαλλιά τῶν, τὰ ὠραία χρώματά τῶν, τὰ φωτεινὰ γαλνὰ μάτια τῶν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν χάριν νὰ φέρουν τὸν πέπλον τῶν, τὸν ὅποσον ὀνομάζουσι Τσάο ν ρ α. Ὅταν, μὴ ἀνοιξιὰτικῆ βραδία, ἢ μυρισμένη αὐρα περὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ τὰ πέριξ ὑψηλὰ βουνά, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου φαίνονται μενεξεδένια, αἱ ὠραία γυναικῶν τῆς Τιφλίδος, ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ ἰδιαιτέρα διαμερίσματά τῶν, εἰς τὰς ταρατάσας καὶ τοὺς κήπους τῶν οἰκιῶν, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης φαίνονται οἱ πλέον εὐθυμοὶ ὀμιλοὶ, καὶ λάμπουν κάτω ἀπὸ τοὺς πέπλους τὰ πλέον φωτεινὰ μάτια.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποσον πρὸ παντός διακρίνει τὰς Ἀνατολίτιδας, εἶνε τελεία ἀφροντισία διὰ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ. Ὅταν ἢ Καυκάσιος δὲν πίνει κρασί ἀπὸ τὸ Kachetie, δὲν δοκιμάζῃ νέαν στολιάδα ἢ δὲν πιῇ μουςικὴν δι' ἕνα κύκλον φίλων τῆς, νὰ εἴσθε βέβαιον ὅτι εὕρισκεται εἰς τὰ λουτρά, εἰς τὸ ταταρικὸν διαμερίσμα τῆς πόλεως. Ἐκεῖ αἱ κυρία τῆς Τιφλίδος κάμνουν τὰς ἐπισκέψεις τῶν μεταξὺ τῶν, ὀμιλοῦν, διασκεδάζουσι, μετὰ τὴν εὐθυμίαν.

Είς ένα γειτονικόν δωμάτιον τραγουδιστάι τραγουδοῦν τραγούδια ελαφρά με συνοδείαν κιθάρης ἢ βιόλας.

Μία Εὐρωπαϊκὴ θὰ ἐκουράζετο γρήγορα ἀπὸ τὴν μονότονον αὐτὴν διασκέδασιν, ἀκόμη περισσότερον, ὅπου τὰ λουτρά των δὲν εἶνε οὔτε πολὺ ἀνακαυτικά οὔτε πολὺ καθαρά ἀλλ' αἱ ὠραῖαι τοῦ τόπου δὲν φροντίζουν τόσον διὰ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ διασκεδάζουσι.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰπώμεν ὅτι εἰς τὴν Τιφλίδα, τὴν πρωτεύουσαν, αἱ κοσμικαὶ συναθροίσεις καὶ διασκέδασεαι δὲν λείπουν. Ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας ἔχει αὐτὴν μετὰ γαλοπρεπῆ, αἱ οἰκογένειαί των ἀνωτάτων ὑπαλλήλων καὶ ἀξιωματικῶν Ρώσων δίδουν ἐσπερίδας καὶ γέμματα, ὅπως εἰς τὴν Πετροῦπολιν, ἀλλὰ βεβαίως δὲν θὰ εὐρωμεν ἐκεῖ τὰ ἔθνη καὶ ἔθνη τοῦ τόπου.

Ἄς ὁμιλήσωμεν λοιπὸν διὰ τὸ "Ἅγιον" Ὄρος (Mtazminta) τὸ ὁποῖον ὑψοῦται εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ εἰς τὴν κορυφὴν του ὑψοῦται ὁ Ἅγιος Δαυὶδ ὁ προστάτης τῶν γυναικῶν τῆς Γεωργίας. Κατὰ παλαιότατον ἔθιμον, κίθε νέα κόρη, ἡ ὁποία εἶναι ἐρωτευμένη ἀναβάνει τὸν ἄγιον λόφον καὶ ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν κορυφὴν, πέρνει μίαν πέτραν καὶ τὴν πετᾷ εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ τοίχου. Ἐὰν ἡ πέτρα μείνῃ ἐκεῖ καρφωμένη, τὸ ὁποῖον συμβαίνει κάθε τόσον, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ ζητοῦσα τὴν γνώμην τοῦ θεοῦ δύναται νὰ εἶναι βεβαία διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ φίλου τῆς· ἐὰν ξαναπέσῃ πρέπει νὰ κάμῃ ὑπομονὴν μίαν ἐβδομάδα, διότι μόνον κάθε Πέμπτην δύναται νὰ ἐπαναλαμβάνουσι τὸ παιγνίδιον αὐτό. Τὸ αὐτὸ κάμνει καὶ ἡ ὑπανδρὸς γυναικῶν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι

εὐτυχὴς εἰς τὸν οἶκόν τῆς, ἢ ἐκεῖνη ἡ ὁποία ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τέκνα.

Καὶ ὁ ἄγιος Δαυὶδ, θὰ ἦτο ἀχάριστος ἂν δὲν ἐδίδε καμμίαν ἀπάντησιν εἰς τὰς ὠραίας ποῦ τὸν παρακαλοῦν, διότι αὐταὶ αἱ γυναῖκες τοῦ Καυκάσου μετὰ τὰς λευκὰς χεῖρας των ἔκτισαν τὸν ναὸν αὐτόν. Διηγούνται ὅτι ὅταν ἡ κοινότης ἐπέτρεψε τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ εὗρον τὰ ἀναγκαῖα ὑλικά εὐκόλως, ἀλλὰ δὲν εἶχον τὰ ἐξοδα διὰ τὰ κάρκα, τὰ ὁποῖα θὰ τὰ ἔφεραν ἐκεῖ ἐπάνω. Τί ἔκκαμαν τότε; Κάθε γυναῖκα ἢ νεῖνις, ἀναβάνουσα τὸν λόφον ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ φέρῃ μαζὴ τῆς καὶ πέτρας. Καὶ ὅλοι ἐδείξαν τόσῃ προθυμίαν, ὥστε ὅταν ὁ ναὸς ἐτελείωσε, ἔμενε ὑπόλοιπον ἕνας σωρὸς ἀπὸ πέτρας, αἱ ὁποῖαι ἐπερίσευσαν, καὶ αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν ἀκόμη μέχρι σήμερον. Ἀπὸ αὐτὰς μεταχειρίζονται ὅσοι ἔρχονται νὰ ἐρωτοῦν τὸ μαντεῖον.

Τὴν ὀγδόην Πέμπτην μετὰ τὸ Πάσχα εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Δαυὶδ. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὀλόκληρος σειρὰ ἀπὸ γυναικῶν τῆς Τιφλίδος μετὰ ελαφρὰ φορέματα καὶ μετὰ τοὺς πέπλους κυματίζοντας ἀναβάνουν εἰς τὸν ναὸν καὶ πολλοὶ ἐρωτευμένοι συνοδεύουν τὰς ὠραίας των τραγουδοῦντες. Ἰδοὺ στίχοι τῆς ἡμέρας:

«Σήκωσε τὸν πέπλον σου! Γιατί κρύπτεσαι; Τὸ ἄνθος τοῦ κήπου κρύπτεται; — Σήκωσε τὸν πέπλον σου! Ἄφησε ὅλους νὰ ἴδωσι τὸ θελκτικώτερον πλάσμα τοῦ κόσμου! — Σήκωσε τὸν πέπλον σου! Τὸ χερσὶ τοῦ Πατριάρχου δὲν ἔκλεισε ποτὲ τέτοιον θησαυρό! Σήκωσε τὸν πέπλον σου, διὰ τὴν νίκην καὶ τὴν χαρὰν τῆς ἀνθρωπότητος.

πολὺ εὐτυχὴς ποῦ βρέθηκε μέσα στὴν κάμαρά του. Γιὰ νὰ μὴ ξαναπειραθῇ τότε δυσάρεστα πράγματα, ὁ Παῦλος προσπαθοῦσε νὰ μὴ κοιμηθῇ καὶ ἄρχισε νὰ συλλογίζεται πῶς πρωτογώρισε τὴν μίαν Ἀλίαν.

Ἐσανεῖθε τὸ σπῆτι ἀπὸ τίς κόκκινες πλῆθες, τὸ στολισμένο μετὰ ἀγριοτριανταφυλλὰ καὶ ἀχιοκλίματα, ποῦ κῆθονταν στὸ Bichinod ἡ μίαν Ἀλίαν. Ἐῖχε γιὰ τὸ θεῖοτῃ ἕνα συστατικὸ γράμμα, τοῦ ὁποίου τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν μίαν πρόσκλησιν εἰς γέμματα. Ἐξανθυμῆθηκε, τὸ ἄσπρο φέρεμα ἀπὸ μουσουλῖνα τῶν Ἰνδιῶν, τὸ στολισμένο μετὰ μὴ ἀπλή κορδέλλα, τὸ ὁποῖο ἡ Ἀλίαν, ποῦ εἶχε βγῆ τὴν προηγούμενην μέραν ἀπὸ τὸ σχολεῖο φοροῦσε τὴν ἡμέραν ἐκεῖνη, καὶ τὸ κλαρὶ ἀπὸ γυασιμὶ τὸ ὁποῖο στόλιζε τὰ πλούσια μαλλιά τῆς καὶ τὸ μισοανοιγμένον στόμα τῆς, τὸ ὁποῖο ἄφηνε νὰ φαίνωνται μίαν σειρὰ μικρὰ δόντια ὡς μαργαριτάρια, καὶ τὸν ὠραῖὸν λαιμὸν τῆς, καὶ πῶς κοκκίνιζε ξαφνικὰ ὅταν τὸ βλέμμα του συναντοῦσε τὸ δόκ τῆς.

Τὸ σαλόνι ἀπὸ καρὲ βύλο, τὸ στολισμένο μετὰ εἰκόνες τοῦ κυνηγοῦ τῆς ἀλεπούς, χρωματισμένες μετὰ δυνατὰ χρώματα ξανάρχονταν στὸ νοῦ του μετὰ μεγάλη ζωηρότητα. Τὸ πιάνο, τὸ ὠραῖο μαρμαρένιο τζάκι, ἡ μεγάλες πολυθρόνες, καὶ ἡ μίαν Ἀλίαν, ἡ ὁποία τρέμοντας, τραγουδοῦσε μετὰ τὴν ποῖδ θελκτικὴν φωνὴν μίαν ῥομάντζαν ποῦ τὴ συνώδευε στὸ πιάνο ὁ Παῦλος, ἐνῶ ὁ θεὸς καθισμένος σὲ μίαν πολυθρόναν εἶχε ἀποκοιμηθῇ.

Ἐπειτα ἡ σκηνὴ ἄλλαξε: Ὁ Παῦλος ἔγεινε ποῖδ οἰκεῖος, καὶ τὸν παρακάλεσε ὁ θεὸς νὰ περάσῃ μερικὴς μέρας στὸ ἐξοχικὸ σπῆτι του στὸ Lincolnshire. Ἐνα ἀρχαῖον φεουδαλικὸ πύργον μετὰ γοθικὰ παράθυρα, μισοσκαπασμένο ἀπ' ἕνα ἀπέραντο κισσὸν, ἀλλὰ μέσῃ φτιασμένον μετὰ ὅλες τίς συμμενῆς ἀνακαύσεις. Τοὺς περιπάτους του; μετὰ ἄλλογο κάθε πρωτῆ, καὶ μετὰ τὴν βάρκα ὅπου τραβοῦσε κουπὶ ἡ Ἀλίαν καὶ ὁ Παῦλος κάθονταν στὸ τιμόνι.

Ὁ θεὸς τὴν περιέμενε στὴν Ἀκρογιαλῖαν καὶ ὅταν ἔβγαίναν ἀπὸ

ΠΩΣ ΝΑ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝ

Ἡ λαμπροτέρα συνομιλία τοῦ κόσμου θὰ ἐγένετο ἀνοῦσιος, ἐὰν καθὼς λέγει ὁ Sidney Smitt δὲν διεκόπτετο ἀπὸ λάμψεις τινὰς σιωπῆς. Ὑπάρχουν τρεῖς εἶδη σιωπῆς. Πρῶτον ἡ εὐγλωττος σιωπῆ, ἡ χρησιμεύουσα ὅτε μὲν πρὸς ἐπιδοκιμασίαν, ὅτε δὲ πρὸς ἀποδοκιμασίαν. Δεύτερον ἡ εὐρων σιωπῆ. Τρίτον ἡ σιωπῆ, ἡ προερχομένη ἐξ ἀνηθίας, δειλίας ἢ ἀπλῆς ἡλιθιότητος, καὶ τέταρτον ἡ κιδήμων σιωπῆ. Λέγεται ὅτι, ὁ Tennyson καὶ ὁ Carlyle διηλθον ποτὲ ὀλόκληρον ἀπόγευμα ἀπέναντι ἀλλήλων κεννίζοντας, ἀλλὰ χωρὶς οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ προσφέρῃ λέξιν. Ὅτε ὁ Carlyle ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ, ἔσφιξε τρυφερῶς τὴν χεῖρα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ λέγων. «Ἄλφρεδε, φίλε μου, διασκεδάσαμεν λαμπρὰ, πότε θ' ἀνταμωθῶμεν πάλιν;» Ἡ Πολύμνια ἡ μούσα τῆς εὐγλωττίας παρίσταται μετὰ τὸν δείκτην ἐπὶ τοῦ στόματος, ὅπως δείξῃ εἰς τὸν κόσμον πόσον οὐσιῶδες εἶνε νὰ εἰσάγῃ τις εἰς τὴν συνομιλίαν του καὶ ὀλίγην σὴφροναν σιωπῆν. Ὁ ἐγωισμὸς εἶνε τὸ κοινότερον καὶ τὸ πλέον ἀνυπόφορον σφάλμα ἐν τῇ συνομιλίᾳ. Εἶνε ἔλλειψις συμπεριφορᾶς ν' ἀναφέρῃ τις συχνὰ περὶ τῶν περιπετειῶν του, περὶ τῶν ἐπιτυχιῶν, τῶν προτερημάτων, καὶ τῶν πράξεών του ἐν γένει, ὅπως ἐφελύκτη τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐκυτοῦ του. Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τόσον ὀλίγοι εἶναι εὐάρεστοι ἐν τῇ συνομιλίᾳ, εἶνε διότι ἕκαστος σκέπτεται μᾶλλον τί νὰ εἴπῃ, παρὰ τί λέγουσι οἱ ἄλλοι. Πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τοὺς ὁμιλοῦντας ἔστω

τὴ βάρκα τῆς ἔρριχνε στοὺς ὤμους, μετὰ μητρικὴν φροντίδιν, ἕνα ἐπάνω-φόρι. ἀπὸ φόβου μήπως κρυώσῃ.

Ἡ εὐτυχιμένους ἡμέρας περνοῦνε τόσο γλήγορα! Ἀπὸ βιομιάδα σὲ βδομάδα ὁ Παῦλος ἀνέβηκε τὴν ἀναχώρησίν του, τὰ φουὰ τοῦ περβολιοῦ ἄρχισαν νὰ χάνουνε τὰ ὠραῖα πράγματα χρώματά τους, τὰ φύλλα νὰ πέφτουνε καὶ τὸ βράδυ τὰ πουλάκια χάνονταν νωρίς.

Ἡ Ἀλίαν ἔχανε τὰ χρώματά τῆς κάτω ἀπὸ τὸ ἀνήτηρον βλέμμα τοῦ Παύλου καὶ δὲν ἔμεναν παρὰ δύο κόκκινα στίγματα στὰ μῆλα τοῦ προσώπου. Συχνὰ κρύνε καὶ ἡ ποῖδ δυνατὴ φωνὴ δὲν μπορούσε νὰ τὴν ζεστάνῃ· ὁ γιατρὸς φάνηκε ἀνήσυχος καὶ ἡ τελευταία του συμβουλή ἦταν νὰ περάσῃ ἡ μίαν Vard τὸ χερσὶν αὐτῆς στὴν Πίζαν καὶ τὴν ἀνοιχτὴν στὴν Νεάπολη.

Οἰκογενειακὰ συμφέροντα ἀνάγκασαν τὸν Παῦλον ν' ἀναχωρήσῃ στὴν Γαλλίαν. Ἡ Ἀλίαν καὶ ὁ θεὸς τῆς θὰ ἔφευγαν γιὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ ὁ χωρισμὸς ἔγινε στὸ Folkeston. Δὲν εἶχε γίνει διόλου λόγος ἀλλ' ἡ Ἀλίαν θεωροῦσε τὸν Παῦλον ὡς ἀρραβωνιστικὸν τῆς, καὶ ὁ θεὸς τὸν ἀποχαιρέτησε μετὰ τρόπον ποῦ κατὰ σήμερον. Ὁ Παῦλος ἔπειτα ἀπὸ ἐξῆς μῆνας, οἱ ὁποῖοι τοῦ φάνηκαν ὡς ἐξῆς αἰῶνες, εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ξαναβρῇ τὴν Ἀλίαν ἐντελῶς καλὰ, καὶ συλλογίζονταν μετὰ χαρὰ πῶς ὁ θεὸς δὲν θὰ εἶχε νὰ κάμῃ κχιμὴν πρὸς τὴν ἔρητον, ὅταν θὰ τοῦ ζητοῦσε τὴν κόρη του σὲ γάμον.

Ἡ εὐχάριστη αὐτὴ ἰδέαν τὸν νανοῦρισε καὶ κοιμήθηκε ὡς τὸ πρωτῆ Ἡ Νεάπολις ἄρχισε τὴν πρωτὴν ζυῆν τῆς, καὶ ὁ ταξιδιωτὴς μίαν μετὰ τὸ πρωτὸν του φέρεμα ἀκούμπισε στὸ μπικλόνι του, ἀπ' ὅπου ἔβλεπε τὴν Ἁγίαν Δουκίαν, τὸν ρουρίον τοῦ Αὐγοῦ, ἕνα μεγάλο μέρος τῆς θάλασσας καὶ τὸ Βεζούβιον καὶ τὸ γαλάζιον ἀκρωτήριον ὅπου ἄσπριζε τὸ Κασ-ελαμάρε καὶ ἀπὸ μακριὰ φαίνονταν ἡ βολτες τοῦ Σορέντου.

Ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρὸς, μονάχα ἕνα ἄσπρο λεπτὸ σύννεφον προχωροῦσε πρὸς τὴν πόλιν. Ὁ Παῦλος κάρφωσε σ' αὐτὸ τὰ παράξενα μάτια του, τὰ ὁποῖα ξέρουμε, καὶ σούφρωσε τὰ φρύδια του. Ἄλλα σύννεφα προστέθησαν στὸ πρωτὸ καὶ ἔπειτα ἀπὸ λίγο ὅλοι οἱ οὐρανοὶ

καὶ ἂν οὔτοι περιττολογοῦν, ἐὰν θέλωμεν νὰ μᾶς ἀκούουν καὶ νὰ προσέχουν εἰς ἡμᾶς. Ἡ εὐγένεια ἀπαιτεῖ, ὅπως παραβλέπωμεν τὰ λάθη, τὰς ἐκκεντρικότητας, καὶ τὰς μικρὰς ἀδυναμίας τῶν συνομιλητῶν μας.

Οὐδεμίαν χυδαίαν λέξιν καὶ φιλονικίαν ἐπιτρέπεται. Ὅταν τις φιλοξενῆται, πρέπει ν' ἀποφεύγῃ δεικνύων ἀνίαν καὶ ἀρνούμενος νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συνομιλίαν, ἐπειδὴ αὕτη δὲν συγχάνει νὰ ἦνε ἀκριβῶς τῆς ἀρεσκείας του. Ἀντιλογίαι καὶ συζητήσεις δὲν ἐπιτρέπονται.

Συγγραφεὺς τις ἀμερικανὸς λέγει, ὅτι «δὲν πρέπει νὰ ἔχη τις πάντοτε δίκαιον» ἢ δὲ Βίβλος λέγει «Ζωὴ καὶ θάνατος εὐρίσκονται εἰς τὴν δύναμιν τῆς γλώσσης».

Ἐρωτήσεις πρέπει νὰ ἀποτεινῶνται τεχνικῶς. Τρεῖς εἶδη ἐρωτήσεων ὑπάρχουν. Πρῶτον αἱ ἐρωτήσεις αἱ ἀποτεινόμεναι χάριν περιεργείας, δεύτερον ἀπλῶς χάριν πληροφορίας, τρίτον αἱ χρησιμεύουσαι ὡς μεσάζουσαι τῆς πραγματικῆς καλωσύνης καὶ εὐγενείας.

Ἐν τῇ συνομιλίᾳ δέον ν' ἀποφεύγωμεν νὰ εἰσάγωμεν θέματα δυσάρεστα, παραδείγματός χάριν λεπτομερείας περὶ ἀσθενειῶν μας, περὶ οἰκογενειακῶν μας ὑποθέσεων, ἀκόμη καὶ περὶ τῶν ὑπηρετῶν μας. Καὶ οἱ ὑπομονετικώτεροι τῶν ἀροκτῶν βράνονταν ἀκούοντες τὰς κουραστικὰς ταύτας λεπτομερείας. Γάλλος τις συγγραφεὺς λέγει. «σκέψου δις πρὶν ὁμιλήσῃς ἀπαξ»· αἶετο πολὺ φρόνιμον νὰ ὁμιλῇ τις ὀλίγον, ἀλλ' εἶνε ἀκόμη φρονιμώτερον νὰ σκέπτηται πρὸ τοῦ νὰ ὁμιλήσῃ» Πόσοι ὅμως σκέπτονται, ἀφοῦ

ἦτονε σκεπασμένοι μ' ἕνα μαῦρον πέπλον. Ἄρχισε νὰ ψιχαλιζῆ χοντρές ψιχάλες, ἡ ὁποῖες ἔπειτα ἀπὸ λίγο γίνανε ραγδαία βροχὴ, ἀπὸ κείνες ποῦ κάνουνε τοὺς δρόμους τῆς Νεάπολης νὰ φαίνονται ὡς ὡπὸτάμια. Ὅλος ὁ κόσμος ποῦ βρέθηκε στὸ δρόμον ἔφυγε τρέχοντας νὰ βρῇ ἄτυλο Μονάχα ὁ χυμῶλης ποῦ ὁ Πάδης ὁ ὑπηρετὴς τοῦ Παύλου, ποῦ εἶχε ἔτσι καλὰ πετάξει στὴν ἄλλη ἄκρην μετὰ μίαν γροθίαν, στέκονταν κάτω ἀπὸ ἕνα μπαλκόνιον, γιὰ νὰ μὴν τὸν βρῖσκη ἡ βροχὴ καὶ κύταζε μετὰ μεγάλη σκέψη τὸ παράθυρον, ποῦ ἦταν ἀκουμπισμένος ὁ Παῦλος Μονολογοῦσε, καὶ ἔλεγε.

«Ὁ καπετάνιος τοῦ Λεσπόδου θὰ ἔκανε πολὺ κλάδον νὰ πετάξῃ αὐτὸν ἀχρεῖον στὴ θάλασσαν» καὶ βάζοντας τὸ χεῖρ μέσῃ στὸ χοντρὸν πουκάμισόν του, ἔπιασε τὸ φυλαχτὸ ποῦ κρέμουσαν στὸ λαιμὸν του.

IV

Ἡ κλιμακωτὴ δὲν ἄργησε νὰ ξαναφανῆ, καὶ ὁ ζετὸς ἥλιος στέγνωσε σὲ λίγη ὥραν τοὺς δρόμους· τὸ πλῆθος ἄρχισε πάλιν νὰ φαίνεται στὸ παράλιον. Ἄλλ' ὁ Τιμπέριον ὁ χυμῶλης, κύτταξε γιὰ τελευταία φορὰ τὸ παράθυρον τοῦ Παύλου, καὶ ἔφυγε μακριὰ ἀπὸ τὴ θέσιν ποῦ στέκονταν μερικοὶ γνώριμοι του τὸν ῥώγησαν γιὰτὶ ἄφηνε μίαν τόσο κλητὴ θέσιν, γιὰ μίαν ἄλλη χειρότερην.

— Τὴν ἀφῆνον ὅποιον θέλει νὰ τὴν πάρῃ, ἀποκρήθηκε σηκώνοντας τὸ κεφάλιν μετὰ ὑψὸν μυστηριώδες· ξέρω ὅτι ξέρω.

Ὁ Παῦλος ἔκανε τὸ πρόγευμά του μετὰ τὴν κάμαρά του, ἔπειτα ντύθηκε καὶ περιέμενε τὴν κατάλληλη ὥραν γιὰ νὰ πάῃ πρὸς συνάντησιν τῆς μίαν Vord· ἐπεσκέφθηκε τὸ μουσεῖον τοῦ Studj θαύμασε κχιπως ἀφρημένος τὰ πολύτιμα ἄγγεα καὶ τὰ γάλκνα σκεῦη ποῦ ἔχουσε βρῆ στὴ Πομπηῖαν καὶ ὅλα τ' ἄλλα ἀριστουργήματα τοῦ μουσεῖου. Ἄλλ' ἕνας ἐρωτευμένος δὲν μπορεῖ νὰ ἐνθουσιασθῇ καὶ πολὺ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα μάρμαρα· γιὰ αὐτὸν τὸ πρόσωπον τῆς ἀγάπης του εἶνε κχιλλίτερον ἀπ' ὅλα τὰ Ρωμαϊκὰ ἢ Ἑλληνικὰ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα. (Συνέχεια).

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ

ΚΑΚΟ ΜΑΤΙ

(Συνέχεια)

Ὁ φίλος τῆς Ἀλίαν ἐγύρισε στὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον· ἡ βροχὴ ἦτανε θαυμασίαν τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἔκανε νὰ φαίνεται ὡς ἄσημναι τὴ θάλασσαν. Στὸ ἀνοιχτὸν πέλαγος ἡ ψαράδικες βάρκες μετὰ τὰ φαναράκια στὴν πλώρη, γέμιζαν τὴν θάλασσαν μετὰ τὰ κόκκινα ἀστέρια, ὁ καπνὸς τοῦ Βεζούβιου, ἄσπρος τὴν ἡμέραν, φαίνονταν τώρα ὡς φωτεινὴ στήλη.

Μερικοὶ λαζαρόνοι περπατοῦσαν ἀκόμη στὴν ἀκρογιαλίαν, συγνηθμένοι χωρὶς νὰ τὸ ξέρουνε ἀπὸ τὸ μαγικὸ αὐτὸ θέμα. Ἄλλοι καθισμένοι στὴν ἄκρην μίαν βάρκαν τραγουδοῦσαν «Λουκίαν» ἢ τὴν ῥομάντζαν τῆς μῦθας, μετὰ φωνὴν ποῦ θὰ τὴ ζήλευσαν πολλοὶ τενοροί. Ἡ Νεάπολις κοιμᾶται ἀργὰ, ὅπως ἡ περισσότερες μεσημβρινῆς πόλεις· καὶ ὅμως τὰ παράθυρα ἕνα, ἕνα ἔσθοναν τὰ φῶτά τους καὶ δὲν ἔμεναν φωτισμένα παρὰ μερικὰ καφενεῖα.

Ὁ Παῦλος ἐπλάγιασε, καὶ δὲν ἄργησε νὰ κοιμηθῇ. Ὅπως ὅλοι ποῦ ἐταξείδεψαν πολλὰς μέρας νόμιζε πῶς τὸ κρεββάτι κουνιότανε, ὡς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ρώμης νὰ ἦτανε ὁ Λεσπόδος. Ἡ αἰσθησις αὐτῆς τὸ ἔκανε νὰ νειρεύεται πῶς ἦταν ἀκόμη στὴ θάλασσαν καὶ πῶς ἔβλεπε στὴν προκυμῖαν τὴν Ἀλίαν, πολὺ κίτρινη, ἴστω πλάι τοῦ κατακόκκινου θεοῦ τῆς, ποῦ τοῦ ἔκανε σημεῖον μετὰ τὸ χεῖρ· νὰ μὴ πλησιάσῃ· τὸ πρόσωπον τῆς νέας ἐξέφραζε μίαν μεγάλην λύπην, καὶ τοῦ ἔλεγε νὰ φύγῃ, ὑπακούοντας, χωρὶς νὰ θέλῃ, σὲ ἀνώτερη ἀνάγκην.

Τὸ ὄνειρον αὐτὸ, τὸ ὁποῖο τοῦ φαίνονταν ὡς ἀλήθεια, λύπησε πολὺ τὸν Παῦλον, σὲ τέτοιον βαθμὸν ποῦ τὸν ἔκανε νὰ ζυπνήσῃ, καὶ ἦτανε

ὀμιλήσουν· ἡ λέξις ἐξήλθε τῶν χειλέων, ἡ σκέψις ἔρχεται ἀργά.

Συνήθως μετανοοῦμεν διότι ὀμιλήσαμεν, σπχνίως ὅμως διότι ἐσιωπήσαμεν. « Ἐκαστος ἄνθρωπος κοινῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, προσπαθῶν νὰ συνάξῃ πληροφορίας, καὶ μεταδίδων αὐτάς δι' εὐχαρίστου συνομιλίας, δύναται νὰ γίνῃ καλὸς ὀμιλητῆς » λέγει ἀμερικανὸς συγγραφεὺς, ἄλλος δὲ λέγει « Ἐχε πάντοτε ὑπ' ὄψιν σου ὅτι εἰς τὴν τέχνην τοῦ ὀμιλεῖν τὸ μυστήριον τῆς ἐπιτυχίας συνίσταται οὐχὶ τόσο εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ τις τί θὰ εἴπῃ ἀλλὰ τί πρέπει νὰ ν' ἀποφεύγῃ νὰ εἴπῃ. Οἱ ὀλιγώτερον δυσχεροῦντες εὐχαριστοῦν περισσότερο.

Μαίρη Ἀναηροῦδη

ΣΚΕΨΕΙΣ

Σκέψις μὴ ἐπιφέρουσα κρίσιν ἀφ' ἐαυτῆς ἀπόδειξις ὅτι εἶναι ἀπορριπτέα. Ἡ σαφήνεια εἶναι ὁ στολισμὸς τῶν σπουδαίων σκέψεων—Μακρὰ εὐημερία καταρρέει ἐνίοτε ἐν μιᾷ στιγμῇ ὡσεὶ θερινοὶ καύσωνες ἐξαφανίζονται παρὰ μιᾶς καταιγίδος—Ὁ πόλεμος δὲν εἶνε τόσο ὀχληρὸς, ὅσον ἡ δουλεία—Τὸ ἐμπόριον τῆς τιμῆς πλουτίζει. Οὐδεὶς θεωρεῖ ἑαυτὸν ἰκανόν, ὡς ὁ βλάξ ὅπως ἐξαπατήσῃ ἕνα πνευματώδη—Δὲν εἶνε τις γεννημένος διὰ τὴν δόξαν, ὅταν δὲν γνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου—Ὁ γινώσκων νὰ ὑποφέρῃ δύναται ν' ἀποτολήσῃ τὰ πάντα—Δὲν εἶνε μέγα πλεῖ ἐκτίμημα νὰ ἔχῃ τις οὐνοῖαν, ἀλλ' ὀρθότητα πνεύματος· ἡ τελειότης τοῦ ὥρολογίου δὲν συνίσταται εἰς τὴν ταχύτητα, ἀλλ' εἰς τὴν ἀκρίβειαν—Οἱ περιγελοῦντες τὴν παρὰ τοῖς διακεκριμένους σπουδαιότητα ἀγαποῦν σπουδαίως τὸ οὐτιδανόν. — Ἡ ὑπομονὴ εἶνε ἡ τέχνη τῆς ἐλπίδος—Εὐφραδὴς εἶνε ἐκεῖνος ὅστις κατορθώνει νὰ ἐκερδίσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν ἄλλων καὶ ἀποτυπώσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν τὰς ἐπιθυμίας καὶ σκέψεις του.—Περιφρονοῦμεν τοὺς μύθους τῆς πατρίδος μας, ἐνῶ τοὺς ἀγνοοῦμεν πολλὰκις. Καὶ ὅμως πρέπει νὰ μεταδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀφοῦ διδασκόμεθα ἐπιμελῶς τοὺς μύθους ξένων, ἀπωτάτων χρόνων.—Ὁ γλιόσχρος λέγει πρὸς ἑαυτὸν ; « Μήπως ὑποχρεοῦμαι διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ πάσχοντος ; » καὶ σπρώχνει ἀποκρούων τὸν οἶκτον ὅστις τὸν ἐνοχλεῖ.

Vauvenargues

Κατὰ μετάφρασιν.

Μαρίας Πινέλλη

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Καν Ε. Α. Ναύπακτον. Νέα συνδρομήτρια ἐνεγράφη. Θερμὰς εὐχαριστίας δι' εὐγενῆ φροντίδα. Φύλλα ἀποστέλλονται.—Καν Μ. Δρ. Ἀγγίλιον. Ἐλπίζω ὅτι ἐλάβετε τὸν ζητηθέντα κανονισμόν—Δα Αν. Α. Κέρκυραν. Σὰς ἐστειλάμεν ἀπὸ 8ης Μαρτίου ὅπου ἀρχίζει τὸ ἔτος τῆς ἐφημ. Ἐλπίζω ὅτι ἡ διεύθυνσις ὡς ἔχει εἶνε καλὴ.—Δα Ι Δ. Π Βάρναν. Εὐγνωμονῶ δι' ἐνθουσιώδεις κρίσεις. Φύλλα ζητούμενα ἀποστέλλονται.—Καν Φ. Γ Πύργον. Στέλλονται. Ἀπορῶ πῶς συνέβη τὸ τοιοῦτον. Καν Δ. Ι. Σαμψούντα. Ἡ συνδρομὴ σας ἀς ἀρχίσῃ ἀπὸ 8ης Μαρτίου ὅπου ἀρχίζει καὶ τὸ ἔτος τῆς Ἐφημ.—Δα Β. Π. Τσελεγκινοῖ. Τὰ φύλλα στέλλονται τακτικῶς Poste Restante Anglaise. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτὴν ἐτυπώθη καὶ ἡ ταινία σας.—Δα Μ. Π. Μόναχον. Ἀναμένω συνέχειαν, ὅπως ἀρχίσῃ ἡ δημοσίευσις. Ἐν τῷ μεταξύ θὰ τελειώσῃ καὶ τὸ ἥδη ἐν συνεχείᾳ δημοσιευόμενον «Κακὸ μάτι» τοῦ Gautier. Δὲν βλέπτε; ὁ ἔρωσ τοῦ Λαζάρου. Εἶνε τόσο φυσικὸν πρᾶγμα. Ὡστε δὲν νομίζω ὅτι αἱ νέαι ἀναγνώστρια δὲν πρέπει νὰ διαβάζουσι ἔργα ἀρτυμένα μετὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τρυφερότητα τοῦ ὥραίου αὐτοῦ αἰσθηματος.—Καν Αἰ. Π. Ἀβρισσαν. Ἐλήφθη. Εὐχαριστίας. Ἡ σχετ. ἀπὸδ. εἶχε σταλῆ πρὸς τὴν αὐτῆς ἀντιπροσώπῳ μας, παρ' ἧς θέλετε τὴν λάβει, γνωρίζουσα αὐτῆς ὅτι ἀπεστέιλτε τὴν συνδρομὴν σας κατ' εὐθείαν εἰς τὸ γραφεῖον Ἡ συνδρομὴ σας ἔρχεται ἀπὸ 8ης Μαρτίου—Καν Π. Π. Πάτρως. Συνδρομὴ σας ἐλήφθη. Εὐχαριστῶ—Καν Π. Α. Λεμησσόν. Ἐλήφθη. Εὐχαριστίας γράφω.

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΣ

Τὰ Ἑλληνικὰ λουτρά γίνονται ἡμέρα τῆς ἡμέρας εὐρωπαϊκώτερα. Ἄλλοτε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αἰδοῦσαν ἀκόμη ὑπῆρχον πολλὰ ἑλλείψεις, μεθ' ὅλην τὴν τελειότητα τῶν λουτήρων καὶ ξενοδοχείων. Τώρα κάθε ἑλλείψις συνεπληρώθη μέχρι τοῦ σημείου ἐφέτος νὰ μεταβαίη ἐκεῖ καὶ ἐπιστήμων masseuse, ἢ καὶ Καλλιόπη Παπαδάκη ἡ γνωστῆ τῶν Ἀθηνῶν masseuse, ἡ τόσο δημοτικὴ εἰς ὅλους τοὺς κύκλους καὶ τόσο τελειῶς γινώσκουσα τὸ ἔργον τῆς.

Μαθήτρια διακεκριμένων ἐπιστημόνων, κάτοχος γνώσεων τῆς σωματικῆς ἀνατομίας καὶ τοῦ δικτύου τῆς μυϊκῆς διακλαδώσεως θὰ εἶναι διὰ τὰς λουόμενας κυρίας τῆς Αἰδοῦσῃ πολῦτιμος, καὶ ὅχι μόνον δι' ὅσας πάσχουν ἀπὸ ἀρθροειδίας καὶ ρευματισμοὺς καὶ ἄλλας χρονίας παθήσεις ἀλλὰ ἐν γένει διὰ τὰς κυρίας, αἱ ὅποιαι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀδυνατήσουν ἀνακτῶσαι τὴν λεπτότητα καὶ εὐκαμψίαν τῆς νεότητος, ἢ καὶ Καλλιόπη Παπαδάκη εἶναι μονδικὴ, γνωρίζουσα καὶ τὸ ἔργον τῆς τελειῶς συνδυάζουσα δὲ καὶ λεπτότητα τῶν κατ' ἐπιθυμίαν εὐγενεῶς προσόντων ἀπαραίτητα διὰ γυναῖκα ἐρχομένην εἰς τόσο στενὴν συνάφειαν μετὰ τῶν πελατιδῶν τῆς.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Καθαρίζετε τὰ ἀπὸ πετσί ἀντικείμενα, ὡς ζῶνα, σακάκια κ. λ. με ἄσπρα αὐγῶν κτυπημένα εἰς ἄφρον, μετὰ τὰ ὅποια βρέχετε ἕνα κομμάτι φλανέλας καὶ τρίβετε. Τὰ Ἀγγλικὰ κρέπια τοῦ πένθους φρεσκέροντε, σιδερόνουςα αὐτὰ ἐπάνω εἰς φλανέλα διπλωμένην εἰς πολλὰς διπλὰς καὶ σκεπάζουσα με βρεγμένην μουσελίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας σιδερόνους με σίδηρον ὅχι καυτόν, τὸ ὅποιον δὲν σύρετε ἐπάνω, ἀλλὰ θέτετε καὶ σηκώνετε. Τῆς σκουριᾶς βγάζετε ἀπὸ τὰ ὑφάσματα, ἐὰν στήψετε ὀλίγον λεμόνι ἐπάνω, θέτετε καθαρὸν λευκὸν ὑφασμα καὶ ἔπειτα πατήσετε με κατὸν σίδηρον, ἐκτοπίζουσα ἐκάστοτε τὸ λευκὸ πανὶ καὶ προσθέτουσα λεμόνι μέχρι ἐντελοῦ; ἐξφανίσεως τῆς σκουριᾶς.

Σιρόπι φραγκοστάφυλον. Δένετε τὴν ζάχαριν, ὡς διὰ γλυκόν. Ἰδιαίτερος ἔχετε καθαρίσει τὰ φραγκοστάφυλα, τὰ ὅποια περνᾶτε ἐλαφρὰ ἀπὸ πανί, χωρὶς διόλου νὰ τὰ στήψετε τὸν χυμὸν αὐτὸν χύνετε εἰς τὴν ζάχαριν ὅταν εἶναι καλὰ δεμένη καὶ ἀφήνετε νὰ βράσῃ ὀλίγον εἰς πολὺ δυνατὴν φωτιάν, ἕως ὅτου ἀποκτήσῃ τὴν ἀνάλογον πύκνωσιν. Ὅταν ζάχαριν καὶ ὅταν φραγκοστάφυλον ἀκαθάριστον.

Ἡ ΣΟΥΗΔΙΑ. — Τὸ 53ον βιβλίον τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, ἐκδοθὲν κατ' αὐτάς εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν Σουηδικὴν καὶ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κ. Βικέλα. Περιέχει δὲ ἐντυπώσεις τοῦ γράψαντος ἐξ ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χώραν συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν εικόνων. Κατόπιν θὰ ἐκδοθῶσι τὸ *Ψάρευμα* ὑπὸ Γ. Δροσίνη, *Ἱστορία τῆς Μετάξης* ὑπὸ Γ. Κυριακοῦ καὶ ὁ *Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος* ὑπὸ Π. Καρολίδου. Τὸ βιβλίον πωλεῖται λεπτὰ 40 εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Συλλόγου καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα.